

7

DİSK GENEL YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
KEMAL DAYSAL'IN
AVRUPA KONSEYİ
POLİTİK VE HUKUK KOMİSYONLARININ
ORTAK TOPLANTISINDA YAPTIĞI KONUŞMA

STRASBOURG, 7 EKİM 1981

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAN

Sayın Başkan,
Sayın Parlamenterler,

DİSK'in yedi kişilik Yürütme Kurulu'nun tutuklanmamış tek üyesi olarak, bana bu konuşma olanağını verdiğiniz için DİSK adına çok teşekkür ederim.

Herşeyden önce sizlere, DİSK'in 1967'de kurulduğunu ve 600 000 üye - siyle işçi haklarını en aktif ve kararlı bir biçimde savunagelmış bir konfederasyon olduğunu açıklamakta yarar görüyorum.

12 Eylül askeri darbesinin üstünden bir yıl geçti. General Evren, 12 Eylül darbesini yapmak zorunda kaldığını şu gerekçelerle açıkladı: Terörizmi durdurmak, ekonomik bunalımı gidermek ve demokrasimizi daha sağlam temeller üzerine oturtmak. General Evren, bu görevleri yerine getirdikten sonra ordunun yönetimi tekrar sivillere bırakacağını ve parlamenter demokrasiye geçileceğini açıkladı.

Fakat geçen bir yıllık gelişmeler, Milli Güvenlik Kurulu'nun ve onun hükümetinin uygulamalarının niteliği, bunun hiç te böyle olmadığını gösterdi. Tersine bu bir yıl içinde askeri cunta ve onun hükümeti:

- Anayasayı ortadan kaldırdı,
- En temel haklarımızı elimizden aldı,
- Tüm demokratik kuruluşlar ortadan kaldırıldı,
- Sendikal hak ve özgürlüklerimiz, yaşam ve iş koşullarımız, ücretlerimiz yaygın ateşine tutuldu. Herşeyimize saldırıldı.

DİSK daha 12 Eylül'den itibaren askeri iktidarın baştan boy hedefi oldu:

- Kendisi ve tüm bağlı sendikaları kapatıldı.
- Tüm yöneticileri, işyeri temsilcilerine kadar teslim olmaya çağrıldı, bunların büyük bir kısmı tutuklandı.
- Sürmekte olan grevlerimize silah zoruyla son verildi.
- Tüm sendikal mal varlıklarına el kondu.

Geçen bir yıllık süre içinde, askeri cunta terörizmi büyük ölçüde gerilettiler; ama öte yandan, terörizmle hiçbir ilişkisi olmayan için-

de militanlarımızın da bulunduğu, ilerici demokratlar yığınsal bir biçimde tutuklandılar. Bunlar yoğun işkencelerden geçirildiler, geçiriliyorlar.

MGK'nin "teslim ol" çağrısını reddettiğimiz için ben ve diğer yönetici arkadaşlarımız "vatandaşlıktan çıkarılma" tehdidi altında bulunuyoruz. MGK bizleri canımızla nüfus cüzdanımız arasında tercih yapmakla karşı karşıya bırakıyor.

Askeri savcı, DİSK'in 52 yöneticisi hakkındaki ölüm cezası istemini şu gerekçelere dayandırıyor:

- "-1976 Eylül'ünde hükümetin Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurma kararına karşı genel grev girişiminde bulunmak,
- 1978 Mart'ında, İstanbul'da 7 üniversite öğrencisinin faşist saldırı sonunda öldürülmesini protesto için genel grev yapmak,
- 1 Mayıs kutlamalarının yasaklanmasını protesto için genel grev ilan etmek,
- İstanbul'da "Taksim Alanı'nı" "1 Mayıs Alanı" olarak adlandırmak."

Bilindiği gibi tüm bu faaliyetler, askeri darbe öncesinde anayasaca teminat altında bulunan yasal eylemlerdir.

DİSK yöneticilerinin ölüm cezası istemiyle yargılanmasını isteyenler, Türkiye İşçi Sınıfı'nın sendikal örgütü DİSK'in terörizme her zaman karşı olduğunu çok iyi biliyorlar. 14 yıllık yaşama boyunca işçilerin çalışma ve yaşam koşullarının düzelmesi için ardıcıl ve aktif bir savaşım veren DİSK'in eylemleri, basın bildirimleri, açıklamaları ve çeşitli diğer yayınları onun terörizmin her türüne ne denli karşı olduğunu göstermeye yeter. Bir çok militanın yanı sıra, DİSK'in kurucusu ve 11 yıllık başkanı Kemal Türkler'in faşist teröristlerce katledildiğini yalnızca Türkiye değil, uluslararası kamu oyu da çok iyi bilmektedir. Böyle bir saldırı karşısında bile DİSK soğukkanlılığını yitirmemiştir.

Sayın Başkan,
Sayın Parlemlenterler,

12 Eylül'ün hemen arkasından DİSK üzerindeki ağır genel baskıların

yani sıra, birçok üyelerimiz açıkça öldürüldü. İşte iki örnek:
-Ahmet Hilmi Feyzioğlu, Bursa Maden-İş avukatı, tutuklu bulunduğu Bursa Emniyet Müdürlüğü'nde işkenceyle öldürüldü,
-MGK'nin teslim ol çağrısını diğer birçok sendika yöneticisi gibi reddeden İlerici Deri-İş Sendikası genel başkanı Kenan Budak güpegündüz askerler tarafından öldürüldü.

Böylece ülkemizde bir yandan işkence altında insanlar öldürülürken, diğer yandan yargısız mahkemesiz idam cezaları infaz ediliyor. İnsan haklarına saygılı olduğunu söyleyen MGK bu olayın kamu oyuna duyurulmasına sansür koyuyor.

Bugün ülkemizde DISK yöneticilerinin ve binlerce tutuklu işçinin aileleri ağır baskılar ve gözetim altında tutuluyorlar. Eşleri tutuklu olduğu için ücret alamayan ve hiçbir geliri olmayan bu binlerce işçi ailesi gittikçe kötüleşen yaşam koşulları altında eziliyorlar. Açlıkla karşı karşıya kalıyorlar. Onlara yardım etmenin yollarını bulmak bir insanlık görevi olarak karşımızda duruyor.

Türkiye'de işçiler yalnızca baskı, terör ve işkencelere maruz kalmıyorlar. 12 Eylül'den bu yana çeşitli yasalar işçiler aleyhine olarak değiştirildi. Bunlardan bazılarını sayabiliriz:

- Kıdem tazminatı yasası,
- Emeklilik yasası,
- Sosyal Sigortalar yasası.

Diğer yandan hükümet her iş kolunda zorunlu ve denetim altında olacak tek sendikalar dayatmayı içeren yeni bir sendikalar yasası taslağını MGK'nın onayına sundu. Geçmiş yıllarda ağır baskılar altında yaşayan İspanyol ve Portekiz işçileri bu tür sendikal yapının ne anlama geldiğini çok iyi bilirler. Bu açıktan açığa İnsan Hakları Evrensel Anlaşması ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'ca teminat altına alınan temel hakların açıkça çiğnenmesidir. İşçilerin özgürce sendikalar kurmasının, dilediği sendikaya özgürce üye olmasının engellenmesidir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünya Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Dünya Sendikalar Federasyonu, Dünya Emek Federasyonu, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, Türkiye'de sendikal özgürlüklere yönelen baskılara aktif olarak karşı çıkmaktadırlar. Adı geçen ör-

gütlerin protestoları ve hareket alanları, Avrupa Konseyi'nin bu konuda atacağı her olumlu adımla daha da güçlenecek, büyüyecektir.

Sayın Başkan,
Sayın Parlamenterler,

Askersel diktatörlük giderek Türkiye'de ekonominin iyi' bir yola girdiğini söylüyor. Buna kanıt olarak enflasyonun %40 a düşürülmesini gösteriyor. Geçen Demirel Hükümeti'nin 24 Ocak 1980 "Önlemler Paketi" olarak bilinen ve cunta hükümetince de uygulanan ekonomik politikanın enflasyonu düşürdüğü doğrudur. Ancak, zorla kemerleri sıkma politikası, işçilerin ve halkın satın alma gücünü hızla düşürerek onların yaşam koşullarını katlanılmaz hale getirdi. Yatırımları frenledi ve zaten süregelen olan işsizliği daha da arttırdı.

Geçtiğimiz aylarda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün açıklamalarına göre işsizlik, aktif nüfusun %20 si olarak beş milyona yükseldi. MGK bir ara toplu işten çıkarmaları engellemeye çalışmak yönünde aldığı kararı şimdi değiştiriyor. Toplu işten çıkarmaları tümüyle serbest bıraktığı taktirde, ilk anda 250 ile 300 bin işçi işten atılacak. Son olarak 2700 kişinin çalıştığı Renault Fabrikasında 700 işçi toplu olarak çıkarıldı. Böylece ülkeyi sarsan ekonomik kriz gerileyeceğine derinleşiyor.

Buna karşın işçilerin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirmenin araçları ellerinden alındı. Toplu sözleşme yapma ellerinden alınarak Yüksek Hakem Kurulu denilen, hükümetin yönetimindeki bir kurulla bırakıldı. Bu kurul işçilere 1981 yılı için %10+3000 TL. bir zam yaptı. Bu ise ücretin ancak %20 si kadar bir zam demektir. Kaldık ki enflasyon oranı 1981 yılı için %40 ında üstündedir. Zaten tüm bunları 7 Aralık'ta Türkiye'ye gidecek olan delegasyonunuz yerinde görecektir.

İlk günden beri askersel diktatörlüğü destekleyen TÜRK-İŞ üst yönetimi, bugün tabandan yükselen yoğun hoşnutsuzluklar karşısında artık, hükümeti ve yönetimi daha sık eleştirmeye başlamıştır.

Sayın Parlamenterler,

23 Ekim'de Kurucu Meclis çalışmalarına başlayacaktır. MGK tarafından

üyeleri atılacak olan bu mecliste, işçi sınıfının, toplumsal örgütlerin, demokratik muhalefetin ve politik partilerin temsilcileri bulunmayacaktır. Bu Kurucu Meclis'te son sözü gene MGK söyleyecektir. Böylece, bu Kurucu Meclis'in Türkiye'ye demokrasiyi getireceğini sanmak, kanımızca fazlaca iyimserlik olacaktır. Kurucu Meclisin hazırlanacağı söylenen anayasanın niteliği de genel hatlarıyla ortaya çıkmaktadır. Bu anayasa üniversiteleri, yargı bağımsızlığını çalışma yaşamını ilgilendiren konularda MGK'nın daha önce yaptığı değişiklikleri yasallaştıracaktır. Açıkça görülüyor ki bu anayasanın gölgesinde oluşturulacak yeni yönetim, demokratik hak ve özgürlüklerin baskı altında tutulduğu, toplumsal muhalefetin sesine çıkarılmasına izin verilmediği ve tüm işçi haklarının yok edildiği parlamenter görünumlu otoriter bir rejimden başka bir şey olmayacaktır.

Oysa halkımız gerçek demokrasi istiyor. Özgürce gelişmesinin önündeki engellerin kaldırılmasını istiyor. Bunun için savaşım veriyor. Bu savaşımın toplumsal tabanı her gün biraz daha genişliyor. Halkımız bu gerçek demokrasiye layık bir halktır.

Sayın Başkan,
Sayın Parlamenterler,

Bir Avrupa ülkesinde, demokrasinin boğazlanmasına ve İnsan Haklarının ayaklar altına alınmasına karşı, sizleri ve demokrasinin, adaletin tüm savunucularına sesleniyoruz. Türkiye Demokrasi Güçleri sizlerden sesinizi daha da yükseltmenizi ve aşağıdaki istemler için dayanışmanızı dile getirmenizi istiyor:

- Türkiye'de demokrasi üzerindeki baskıların son bulması,
- İşkencelerin, çağ dışı uygulamaların derhal kesilmesi ve adaletli bir yargı güvencesinin sağlanması,
- DİSK üzerindeki yasağın kaldırılması, DİSK yöneticilerinin serbest bırakılması ve DİSK davasının durdurulması,
- Serbestçe örgütlenme hakkının güvence altına alınması.

Bunların sağlanması için çabalarınızı daha aktif bir hale getirin. Sizlere, sadece Avrupa Konseyi'nin birer temsilcileri olarak değil, ülkelerinizin demokratik kamu oyunun da birer üyeleri olarak sesleniyoruz. Ülkelerinizde de Türkiye'ye gerçek demokrasinin getiril-

mesi, demokrasi güçleri üzerindeki bu baskı rejiminin sona ermesi için, hükümetiniz, demokratik kurumlarınız ve kamu oyunuz nezdinde girişimlerde bulununuz.

Askersel erk, daha iyi bir gelecek için, çaba göstermekten başka suçu olmayan bizleri, tüm demokratları yargılarken, uluslararası kamu oyunda kendisi yargılanmalıdır. Demokrasi üzerindeki bu kara leke son bulmalıdır.

Dikkatiniz için teşekkür ederim.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA MERKEZİ
TÜSTAV